

کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت به زبان ساده

منبع: یونیسف، بنیاد ویکتور پیندا

مترجم: سیدحسن وکیلی

ویراستار: سیدفریبرز نوربخش

صفحه آرایی: لیلا احمدپناه

هماهنگی: محبوبه نجومیان

به سفارش کمپین معلولان @dscampaign

Child_Friendly Text

UN Disability Convention

DRAFT 13 September

- آغاز ۴
- درباره کنوانسیون ۵
- درباره این توافقنامه ۷
- حقوق شما چیست؟ ۸
- چطور حقوق شما در زندگی روزمره واقعیت می‌یابد؟ ۱۸
- کلماتی که ممکن است معنای آن‌ها را ندانید، با علامت ستاره* مشخص و در صفحه‌ی پایانی، توضیح داده شده است. ۲۰

شروع:

هدف از نگارش متن، این بوده است که به کمک آن بفهمیم کودکان دارای معلولیت و کودکان بدون معلولیت، از کنوانسیون* (توافقنامه ی) حقوق افراد دارای معلولیت آگاهی دارند یا نه؟

کنوانسیون چیست؟

کنوانسیون، توافق نامه‌ای است که بین کشورها امضا می‌شود. هنگامی که کشوری کنوانسیونی را امضا و تصویب می‌کند، آن کنوانسیون برای آن کشور به یک موافقت قانونی تبدیل می‌شود و اقدامات دولت را هدایت می‌کند.

«کنوانسیون معلولیت» توافقی است که به کمک آن می‌توان معلوم کرد که آیا با کودکان و بزرگسالان دارای معلولیت عادلانه رفتار می‌شود؟ و آیا آنان می‌توانند مانند دیگران در تمام ابعاد زندگی شرکت کنند یا نه؟

مواد حقوقی داخل توافقنامه معلولیت، به‌تازگی ایجاد نشده، بلکه همان حقوق بشر* هستند که برای همهٔ کودکان و بزرگسالان تعیین شده است.

دولت‌ها در توافقنامه قول می‌دهند که حقوق افراد دارای معلولیت را محترم می‌دانند.

معلولیت چیست؟

وقتی فردی در راه رفتن، یادگیری، دیدن، شنیدن و یا انجام دادن فعالیت‌های دیگر دچار مشکل است،

معلولیت دارد.

معلولیت انواع گوناگونی دارد ولی ما متوجه بعضی از آن‌ها نمی‌شویم. گاهی اوقات ایجاد تغییراتی در قوانین، دیدگاه‌ها، محل عبور ساختمان‌ها و مدارس لازم است تا کودک دارای معلولیت بتواند بازی کند و در فعالیت‌های روزمره شرکت کند یا امکان رفتن به مدرسه را داشته باشد. مدرسه‌ای که کتاب‌های صوتی، مترجمان اشاره‌گر زبان و رمپ برای عبور و مرور دارد، امکان فرصت‌های برابر را به همه کودکان می‌دهد. همه ما باید فرصتی برای رفتن به مدرسه داشته باشیم. توافقنامه کمک می‌کند که چنین امکانی فراهم شود.

درباره سند کنوانسیون (توافق نامه):

این سند متن «توافقنامه حقوق افراد دارای معلولیت» است، که برای کودکان بازنویسی شده است. مردم کشورهای مختلف در سراسر جهان برای ایجاد این توافقنامه، با همدیگر همکاری کرده‌اند. آنان

اقدامات و قوانین را بررسی کرده‌اند، تا این قوانین به افراد دارای معلولیت کمک کند که به مدرسه بروند، کار کنند و در جوامع خود با شادی زندگی کنند.

در فصل‌های بعدی همه چیز را درباره حقوق خود و معنا و مفهوم آن‌ها در زندگی یاد خواهید گرفت. وقتی افراد به حقوق یکدیگر احترام می‌گذارند، به ایجاد جهانی عادلانه و صلح‌آمیز کمک می‌کنند.

حقوق چیست؟ حقوق* مجموعه‌ای از تعیین وظایف و تکالیف دولت‌ها برای رعایت رفتار منصفانه در جامعه* می‌باشد و حقوق کودکان دارای معلولیت، یعنی رفع نیازهای اساسی مثل غذا، بهداشت، آموزش و مراقبت از جسم کودکان می‌باشد. همه کودکان از جمله کودکان دارای معلولیت، حقوقی

دارند و حقوق همه به یک اندازه مهم می‌باشد. این توافقنامه به حقوق بزرگسالان و کودکان دارای معلولیت اشاره کرده و مقررات مربوط به چگونگی اجرای آن‌ها را تعیین کرده است. هر کشوری که به این کنوانسیون می‌پیوندد، اعلام موافقت می‌کند که از این قوانین پیروی کند.

درباره این توافقنامه:

توافقنامه، حقوق همه افراد را به رسمیت می‌شناسد. همچنین اعلام می‌کند که باید به همه افراد احترام گذاشت. این توافقنامه به ما کمک می‌کند که معلوم کنیم آیا قوانین و مقررات یک کشور از حقوق افراد دارای معلولیت، از جمله کودکان دارای معلولیت، کاملاً محافظت می‌کند یا نه؟ این توافقنامه، به دولت و خانواده شما کمک می‌کند تا به حقوق خود دست پیدا کنید. این حقوق مهم هستند و باید همیشه محترم شمرده شوند.

گاهی اوقات لازم است، حقوق را آن چیزهایی بدانید که برای دستیابی به فرصت‌های برابر و برای رسیدن به اهداف خود به آن‌ها نیاز دارید. شما کودکان همان طور که رشد می‌کنید، مسئولیت‌تان برای انتخاب و استفاده از حقوق خود بیشتر می‌شود.

حقوقی که در توافقنامه برای افراد دارای معلولیت تعیین شده، همان حقوق بشر می‌باشد و در «بیانیه جهانی حقوق بشر»* و «توافقنامه حقوق کودک» شناخته و معرفی شده است. هدف از وضع این حقوق، این است که اطمینان حاصل شود که کودکان در امنیت و سلامت، آنچه را که برای رشد، توسعه و یادگیری نیاز می‌باشد، در اختیار دارند و به تمام توانایی‌های نهفته خود، دست پیدا می‌کنند.

حقوق شما چیست؟

• ماده ۱: کودکان دارای معلولیت باید از همان حقوق و آزادی‌هایی برخوردار باشند که برای همه کودکان معین شده است. وقتی کودکان دچار مشکل راه رفتن، یادگیری، بینایی یا شنیدن می‌شوند ممکن است با موانعی روبرو شوند که کودکان دیگر با آن مشکل‌ها مواجه نباشند. به حقوق کودکان دارای معلولیت باید احترام گذاشت و با آن‌ها محترمانه رفتار کرد.

• ماده ۲: معنای برخی از واژه‌های استفاده شده در کنوانسیون (توافقنامه):
۱. ارتباط*: ارتباط یعنی ما با یکدیگر گفت و شنود کنیم. در برخی از معلولیت‌ها موانعی برای گوش دادن، صحبت کردن و درک مطالب وجود دارد، راه‌حل ما برای گذشتن از موانع موجود، استفاده از ابزاری می‌باشد که ارتباط را آسان کند. برای این افراد ارتباط ممکن است از طریق خط بریل، زبان اشاره، چاپ حروف درشت، داشتن کسی که برای ما نوشته‌ها را بخواند، سمعک یا ابزارهای مفید دیگر باشد.

۲. زبان*: ممکن است زبان برخی کودکان دارای معلولیت، زبان‌های غیرکلامی، اشاره و لب‌خوانی باشد.

۳. تبعیض به سبب معلولیت: تبعیض* زمانی اتفاق می‌افتد که با افراد به علت کم‌توانی‌شان بدرفتاری شود و هرگز نباید حقوق برابر کودکان دارای معلولیت، از آن‌ها سلب شود.

۴. تطبیق معقول: یعنی اگر لازم باشد چیزی تغییر کند تا افراد دارای معلولیت بتوانند در امور زندگی مشارکت داشته باشند و آن تغییرات معقول باشند، آن کار باید انجام شود.

۵. طراحی جهانی* : به این معنی است که همه چیز در محیط زندگی به گونه‌ای طراحی شود که برای اغلب مردم قابل استفاده باشد.

• ماده ۳: شما حق دارید:

◆ کرامت* داشته باشید.

◆ منصفانه و بدون تبعیض و فرق گذاشتن با شما رفتار شود.

◆ در فعالیت‌ها مشارکت داده شوید.

◆ همان‌طور که هستید، پذیرفته شوید با معلولیت یا بدون معلولیت.

◆ از فرصت‌های برابر بهره ببرید تا بتوانید به رؤیاهایتان برسید.

◆ به مکان‌های عمومی دسترسی داشته باشید و از ورود

شما ممانعت نشود یا نادیده گرفته نشوید.

◆ چه پسر باشید، چه دختر، شانس

و فرصت برابر داشته باشید.

◆ توانایی‌های شما محترم شمرده

شود و از شما محافظت شود.

• ماده ۴: نباید هیچ تبعیض قانونی‌ای

بر علیه بچه‌های دارای معلولیت

وجود داشته باشد و باید در

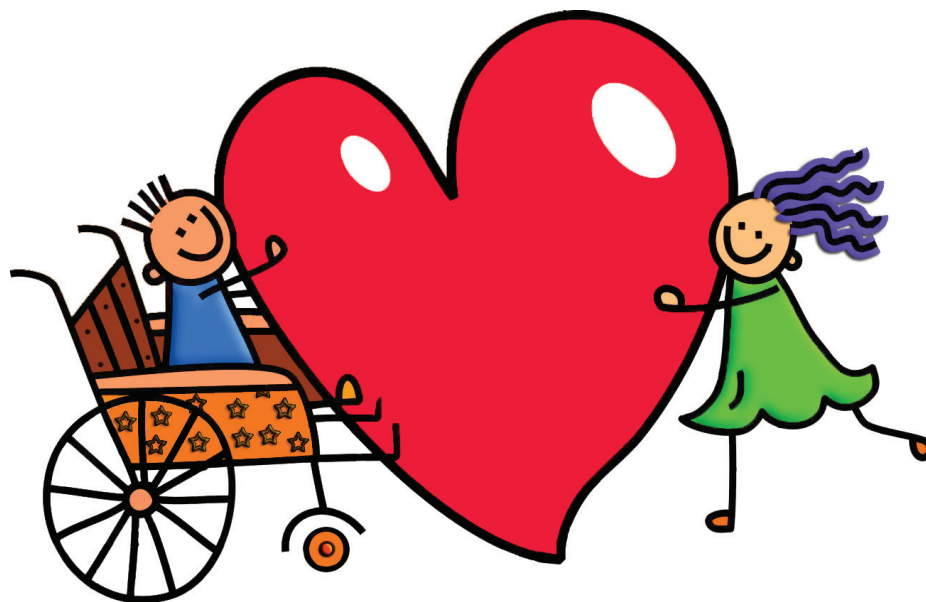

تصمیم‌هایی که در آینده کودکان اثر می‌گذارد، دخالت داده شوند.

- ماده‌های ۵ و ۶: قانون می‌گوید که همه مردم با هم برابرند و این قاعده به‌ویژه شامل زنان و دختران معلول هم می‌شود.
- ماده ۷: کودکان چه معلول باشند و چه نباشند، عقاید و ایده‌هایی دارند که باید بتوانند آزادانه آن‌ها را بیان کنند. ما باید از آزادی کامل همه کودکان اطمینان حاصل کنیم.
- ماده ۸: اشتباه است که روی کودکان دارای معلولیت اسم یا صفت نامناسب بگذاریم یا با آنان ناعادلانه رفتار کنیم. کودکان دارای معلولیت می‌توانند کارهای شگفت‌انگیزی انجام دهند و مردم باید این موضوع را بدانند.
- ماده ۹: هنگامی که بزرگ می‌شویم، می‌توانیم مستقل زندگی کنیم و در همه جنبه‌های زندگی بدون برخورد کردن با مانع و مشکلی به مدرسه یا سر کار برویم و به آرزوهایمان برسیم.
- ماده ۱۰: شما حق زندگی دارید. این حق، هدیه‌ای است که به شما داده شده است و هیچکس نمیتواند به صورت قانونی آن را از شما بگیرد.

- ماده ۱۱: شما حق دارید در حین جنگ، در موارد اضطراری، هنگام وقوع توفان یا فاجعه‌های طبیعی دیگر، ایمن باشید و از شما حفاظت شود.
- ماده ۱۲: شما چه معلولیت داشته باشید و چه نداشته باشید، در همه‌ی ابعاد قانونی زندگی، با هم برابرید.
- ماده‌های ۱۳ و ۱۴: شما حق دسترسی به عدالت، آزادی و برخورداری از امنیت دارید.
- ماده ۱۵: شما حق دارید که آزار و اذیت نشوید و یا با شما بی‌رحمانه رفتار نشود.
- ماده ۱۶: شما حق دارید که در مقابل خشونت و سوءاستفاده در امان باشید و با شما بدرفتاری نشود.
- ماده ۱۷: شما حق دارید هر طوری که هستید به توانایی‌های ذهنی و بدنی‌تان احترام گذاشته شود.
- ماده ۱۸: چه معلولیت داشته باشید و چه نداشته باشید، حق برخورداری از نام، ملیت و شناختن والدین خود را دارید و حق دارید تحت مراقبت والدین خود باشید. شما همچنین می‌توانید در هر جا و در هر کشوری که مایل هستید، زندگی کنید.

- ماده ۱۹: اگر بخواهید مستقل زندگی کنید و در وضعیت برابر، در جامعه قرار بگیرید، حق دارید محل زندگی خود را انتخاب کنید.
- ماده ۲۰: شما حق جابه‌جا شدن و حرکت دارید. همچنین حق دارید مستقل باشید. اگر برای حرکت کردن به کمک نیاز داشته باشید، این کمک را دریافت خواهید کرد.

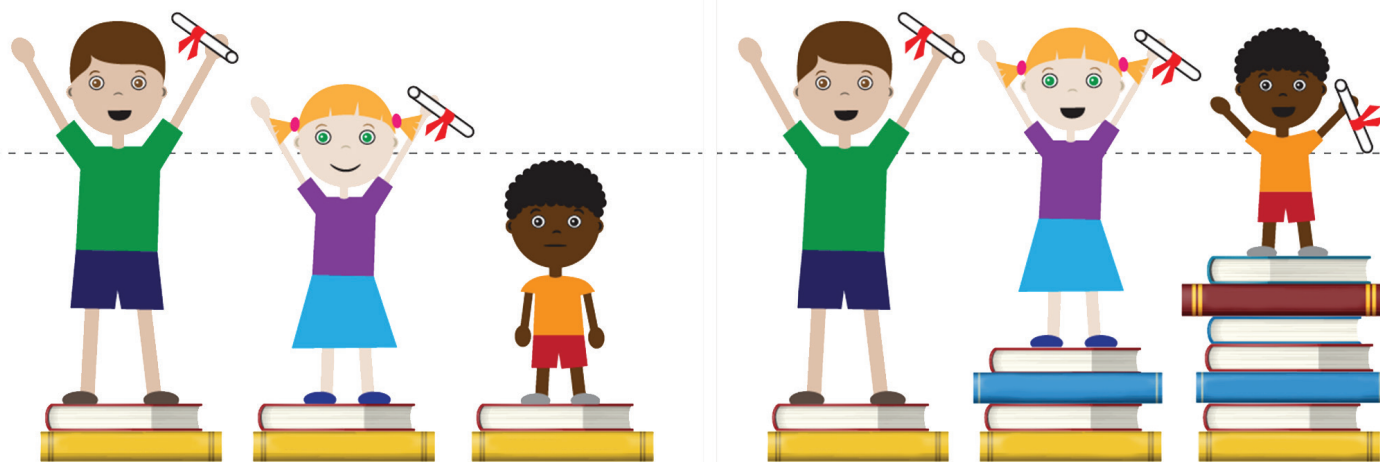
- ماده ۲۱: اگر شما برای بیان منظور خود به استفاده از زبانهای اشاره، بریل، یا کمک دیگری نیاز دارید این کمک را دریافت خواهید کرد. حق دارید آنچه را در ذهن دارید به دیگران انتقال دهید و نظر خود را بیان کنید. شما مانند دیگران حق انتقال اطلاعات و استفاده از اطلاعات را دارید.

- ماده ۲۲: چه معلول باشید و چه نباشید، حق برخوردای از حریم خصوصی دارید.
- ماده ۲۳: حق دارید تا با خانواده خود زندگی کنید و دولت باید از خانواده‌تان حمایت کند تا آن‌ها بتوانند از شما مراقبت کنند. اگر نمی‌توانید با خانواده خود زندگی کنید، دولت باید به شما کمک کند تا در خانواده یا جامعه گسترده‌تری، از شما مراقبت شود. همچنین هنگامی که بزرگ می‌شوید، حق دارید ازدواج کنید و خانواده داشته باشید.
- ماده ۲۴: حق دارید که به مدرسه بروید و هیچ‌گاه به سبب ناتوانی از تحصیل محروم نباشید. دولت باید به شما کمک کند تا از این حق خود آگاه باشید. برای مثال، دولت باید راه‌های مناسبی برای برقراری ارتباط با دیگران برای شما فراهم کند و اطمینان حاصل کند که معلمان آماده پاسخگویی به نیازهای شما هستند.
- ماده‌های ۲۵ و ۲۶: حق دارید مراقبت‌های بهداشتی لازم و مناسب را دریافت کنید. حق دارید در همه جنبه‌های زندگی شرکت داشته باشید و کمک‌های مورد نیاز خود را دریافت کنید.
- ماده ۲۷: افراد معلول یا غیرمعلول بدون هیچ تبعیضی در پیدا کردن شغل، حق برابر دارند.
- ماده ۲۸: شما حق داشتن غذا و لباس و دسترسی بدون تبعیض به مسکن دارید.

- ماده ۲۹: چه معلولیت داشته باشید و چه نداشته باشید، حق دارید که در سیاست شرکت کنید و به مردم خدمت کنید، رأی بدهید، یا به شما رأی دهند و انتخاب شوید.

- ماده ۳۰: شما حق دارید در کارهای هنری، ورزشی، بازی‌ها و فعالیت‌های سرگرم کننده در تئاتر، موزه‌ها، زمین‌های بازی و کتابخانه‌ها شرکت کنید و بدون هیچ تبعیضی، مانند دیگران به این مکان‌ها دسترسی * داشته باشید.

- ماده ۳۱: حق برخورداری از حریم خصوصی دارید و حق شماست که دولت‌های متعهد، همه اطلاعات جمع‌آوری شده و موانع قانونی‌ای را که برای کودکان دارای معلولیت مشکل ایجاد

می‌کند، شناسایی و بررسی کنند و با شما محترمانه رفتار شود.

- ماده ۳۲: حق دارید انتظار داشته باشید که دولت‌های متعهد در سطح بین‌المللی* در خصوص دسترسی به اشتراک‌گذاری اطلاعات جدید و ارائه کمک برای غلبه بر موانع آموزشی با شما همکاری کنند.
- ماده ۳۳: دولت باید به این کنوانسیون توجه داشته باشد و متعهد شود که از قوانین آن پیروی می‌کند و قدم‌هایی را برای رعایت احترام به حقوق همه افراد معلول برمی‌دارد. حق دارید که در این تلاش‌ها مشارکت کنید.
- ماده ۳۴: کمیته‌ای* ویژه‌ی، حقوق افراد دارای معلولیت مرتباً تشکیل می‌شود تا اطمینان حاصل شود که مواد کنوانسیون پیگیری می‌شود و در حال اجرا می‌باشد و به سؤال‌ها پاسخ می‌دهد و کشورها و جوامع را در حفاظت از حقوق افراد دارای معلولیت هدایت می‌کند.
- ماده‌های ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸ و ۳۹: هر کشوری که عضو کنوانسیون است، گزارشی به کمیته ویژه ارسال خواهد کرد و در آن هر کاری را که برای محافظت از حقوق افراد دارای معلولیت انجام داده است، شرح می‌دهد. کمیته ویژه با بسیاری از کارشناسان و گروه‌های سراسر جهان کار خواهد کرد تا مطمئن شود صدای شما شنیده می‌شود.

- ماده ۴۰: هر وقت لازم باشد جلسات به صورت منظم تشکیل می شود تا کشورها بتوانند تجربه ها و ایده های خود را با یکدیگر به اشتراک بگذارند و به هم کمک کنند تا حقوق افراد دارای معلولیت رعایت شود و تعهدات کنوانسیون را محقق کنند.

- ماده ۴۱: دبیرکل سازمان ملل متحد امضاء کشورهایایی را که عضو کنوانسیون شده اند در مکانی امن حفظ خواهد کرد.

- ماده ۴۲: از ۳۰ مارس ۲۰۰۷ همه کشورهای سازمان ملل متحد می توانند با امضای کنوانسیون موافقت خود را با اصول کنوانسیون برای محافظت از حقوق افراد دارای معلولیت اعلام کنند

- ماده های ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷ و ۴۸: هر دولتی موافقت می کند که به محض این که کنوانسیون را به قانون تبدیل کرد، به اصول آن پایبند باشد و پس از امضاء، عضو دولتی این کنوانسیون خواهد بود.

- ماده های ۴۹ و ۵۰: همه کودکان می توانند درباره این کنوانسیون اطلاعات کسب کنند، زیرا این کنوانسیون به بیشتر زبان ها و فرمت های گوناگون در دسترس همه قرار خواهد گرفت.

چگونه حقوق شما در زندگی روزمره، واقعیت پیدا می کند؟

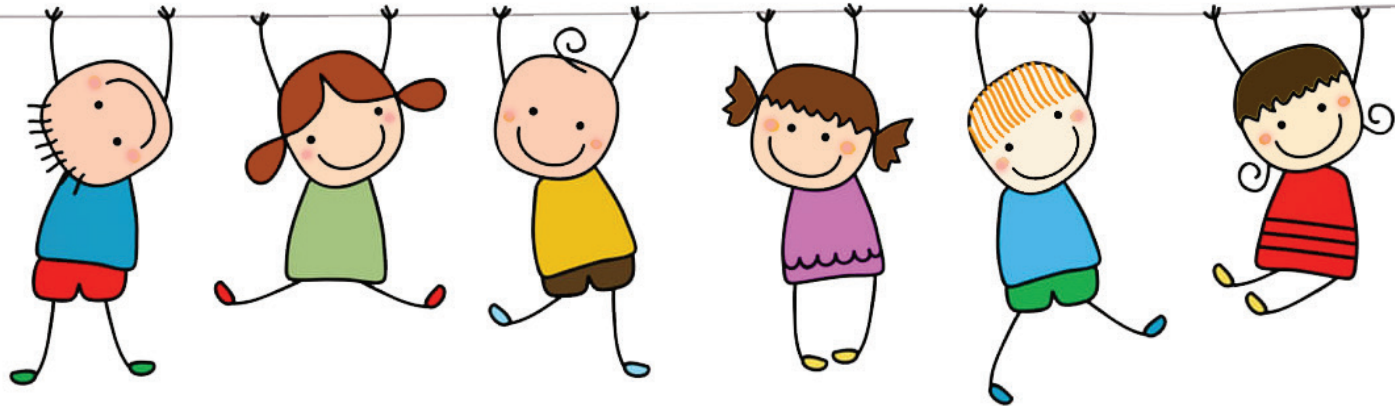
در زندگی شما، بزرگسالان باید بدون در نظر گرفتن نوع معلولیت شما یا مشکلی که با آن مواجه هستید، به شما کمک کنند و به شما یاری برسانند تا حرکت کنید و با دیگران ارتباط برقرار کنید و تعامل داشته باشید.

هر کودکی در جهان منحصر به فرد است و ایده‌ها، تجربه‌ها، و توانایی‌های او با دیگران تفاوت دارد.

این تفاوت‌ها، فرصت‌های جدید، امیدها، رؤیایها و دوستی‌های جدید ایجاد می‌کند. وجود تفاوت میان مردم دنیا، گنجی است که همه باید ارزش آن را بدانند و آن‌ها را با هم به اشتراک بگذارند. هر کودک بخشی از خانواده جهانی است و توانایی‌های منحصر به فرد خود را دارد و هیچ کودکی از این دایره بیرون نیست.

واژه‌هایی که ممکن است معنای آن‌ها را ندانید:

- * دسترسی: امکان استفاده از خدمات تکنولوژی و مکان‌های شهری.
- * اسکان: درخانه با راحتی زندگی کردن.
- * کمیته: مجموعه‌ای از افراد، برای رسیدگی به امور خاص.
- * ارتباط: رفت و آمد داشتن، گفت و گو کردن.
- * جامعه: گروهی از مردم که در یک سرزمین زندگی می‌کنند.
- * کنوانسیون: موافقت نامه، عهدنامه (قبول کردن).
- * کرامت: بخشش.
- * تبعیض: بعضی افراد را بر بعضی دیگر برتری دادن، فرق گذاشتن.
- * زبان: گفتار و کلام.
- * تصویب: موافق بودن، قبول کردن.

- * حقوق: وظایف و تکالیف برای نظم و عدالت در جامعه.
- * یونسف: سازمان وابسته به سازمان ملل که هدفش کمک به بهداشت کودکان و مادران و آماده ساختن کودکان و نوجوانان برای کارهای سودمند است.
- سازمان ملل: سازمان ملل در سال ۱۹۴۵ تأسیس شد و در امور بین‌المللی (کشورها) تصمیم‌گیری می‌کند.
- * اعلامیه جهانی حقوق بشر: موافقت نامه بین‌المللی که در آن مدافع حقوق انسان‌ها در همه جای دنیا باشد. و برای سنجش رفتارکشورها با مردم، استفاده می‌شود.
- * طراحی جهانی: همه چیز در محیط زندگی به گونه‌ای طراحی شود که برای اغلب مردم قابل استفاده باشد.

یادداشت

یادداشت